

Cetatea Cavalerilor

Fondator Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

1

Tren special pentru Mihai Viteazul

Prof. Neculai MOGHIOR

Joi, 26 august 1920, la ora 9 dimineaa, trenul special a ajuns în gara Târgoviște. De aici, depusă pe un afet de tun, însoțită de o gardă de onoare formată din trei detașamente provenite de la Regimentul 6 Mihai Viteazul și Regimentele 62 și 68 Infanterie, relicva a fost transportată la Mănăstirea Dealul unde, la ora 11, după sosirea cortegiului și a regelui Ferdinand I în curtea mănăstirii, mitropolitul Primat Miron Cristea, mitropolitul Pimen al Moldovei și mitropolitul Nicolae al Ardealului împreună cu un sobor de preoți au oficiat un ceremonial religios iar regele Ferdinand I a rostit o cuvântare la solemnitatea aducerii capului lui Mihai Viteazul la Mănăstirea Dealul:

„Însuflețit de aceeași patriotică pietate cu care M-am închinat la Putna umbrei Marelui și Sfântului Ștefan, vin azi, împreună cu D-voastre să aduc, ca Rege al României întregite, prinosul de recunoștință și preaslăvire față de osemintele acestei mărețe figuri a Istoriei Românilor. Cu evlavie și plini de admirație ne descoperim și plecăm capetele noastre înaintea Ta, Viteze Mihai, care ne-ai fost o stea lucitoare în timpuri de grea încercare și un izvor nesecat de îmbărbătare pentru ostașul nostru în toiul luptei, iar pentru întregul neam românesc ai fost încă mai mult: simbolul viu și glorios al unității naționale.

Lăsata-i undeva, în Capitala unei mari Împărății din vremuri trecute – care s-a folosit mult de sabia-ți cuceritoare, dar drept răsplată ți-a pregătit în taină pieirea – aceste cuvinte scrise cu însăși mâna Ta: Și hotarul Ardealului, pohta ce am pohtit, Moldova și Țara Românească.

După trei veacuri de luptă și îndelungate suferințe, prin grele jertfe de sânge izbutit-am a-ți aduce la îndeplinire pohta ce ai pohtit: Țara Românească întreagă și nedespărțită și-a dobândit neatârarea în marginile hotarelor pentru care ți-ai dat viața. Dreptatea a învins, iar jertfa Ta n-a fost în deșert.

De aceea și se închină azi, ca eroului național, milioane de inii românești. Te salută din cer sufletele miilor de ostași cărora, jertfindu-și ca și Tine viața pentru măreața idee a unirii, le-a fost dat să fie executorii Testamentului Tău. Cu noi toți se bucură și sufletele întâilor Voievozi Basarabi, ale căror rămășițe au fost descoperite de curând în străvechea Biserică Domnească din Curtea de Argeș; parcă le-a ajuns prea strâmt lăcașul lor în zilele noastre, când atâta s-au întins hotarele Țării, ai cărei întemeietori au fost și ei.

Dea Domnul ca mărimea jertfei lui Mihai Viteazul și amintirea pururea vie a suferințelor seculare ale unui neam întreg, precum și a măreței răsplăți prin izbânda noastră, să ne fie îndemn statornic spre înălțarea sufletelor către acea unire a tuturor, de la mic până la mare în munca pentru binele obștesc, prin care să putem consolida ceea ce ne-a ajutat Dumnezeu să câștigăm, căci grea este răspunderea ce avem în față de trecutul și viitorul neamului românesc.”(185)

Cu prilejul acestei solemnități a fost înființat și Liceul Militar de la Mănăstirea Dealul. Adresându-se elevilor acestei școli, regele Ferdinand I a spus:

„Iubiți școlari,

Acea patriotică inimă românească prin stăruința căreia s-a înființat școala voastră lângă locul de odihnă a lui Mihai Viteazul s-agândit cu drept cuvânt că tinerele voastre suflete se vor încălzi de faima și aureola acestui mare Domnitor și că învățămintele vieții sale, atât de bogate în fapte de vitejie, se vor sădi mai adânc în inimile viitorilor conducători ai iubitei noastre armate.

Voi sunteți bucuria pururea înnoită a măreței umbre care vă ocrotește. Vouă vă este dată credincioasa pază a acestei sfinte rămășițe.

Fiiți vrednici de această mare cinste.”(186)

În continuare, au rostit câte un scurt cuvânt mitropolitul Primat Miron Cristea, deputatul Ioan Petrovici, profesorul Nicolae Iorga și profesorul Ioan Lupaș din partea Universității din Cluj. A urmat un impresionant ceremonial militar executându-se 101 salve de artilerie, iar craniul a fost depus în sarcofagul de marmură albă din dreapta pronausului bisericii.

Cezar Petrescu relatează că: *"Sfintele oseminte le-a coborât regele Ferdinand I cu mâna sa în mormânt. A desprins de la gâtul său crucea Ordinului Mihai Viteazul, a vitejilor pe câmpul de bătaie, și a pus-o cu smerenie pe osemintele vijeliosului căpitan de războaie..."*

În straie de ostaș, regele Ferdinand I rămăsese cu fruntea descoperită în fața mormântului. Îl înconjurau generalii bătăliilor, sfetnicii din anii grei ai pribegiei, feciorii tineri ai școlii militare de la Mănăstirea Dealu, unde se pregătesc viitorii ofițeri. Era blând soarele de august. Se întindea deasupra țării un sfârșit de vară coaptă, cu roadele pârguite, cu foșnet de frunze late în porumbiști. O vară de pace și belșug, cum vin să aline sufletele după urgia războaielor.

Regele Ferdinand I a suspinat.

Se simțea obosit înainte de vreme. Se simțea împresurat de alte răspunderi și potrivnicii acunse. Anii cei grei i-au cuibărit boală în trup. Și sfetnicii, dincolo de smerita tăcere, își arătu unii altora vârful dinților. Unirea și pacea nu intrase în toate sufletele, așa cum înălțase el rugare, pe celălalt mormânt, al lui Ștefan cel Mare și Sfânt."(187)

Fără îndoială, pe lângă problemele sale de sănătate, starea suveranului nostru era influențată atât de efectul escapadelor amoroase ale năbădăiosului principe moștenitor Carol, cât și de avatarurile vieții politice din România anilor 1919-1920 și de confruntările mai mult sau mai puțin ascunse dintre politicienii care cochetau cu puterea în acea vreme.

Chiar și în aceste condiții, regele Ferdinand I nu a ezitat să acorde atenția și sprijinul necesar dezvoltării activității cultural-științifice mai ales în teritoriile recent revenite la patria mamă. În toamna anului 1920, îl regăsim din nou în Bucovina, pentru a participa la inaugurarea cursurilor de la noua Universitate Română din Cernăuți. În toastul rostit la 24 octombrie 1920, la masa oficială oferită cu acest prilej, regele Ferdinand I a spus:

„În numele Reginei și al Meu aduc viile Mele mulțumiri pentru călduroasa primire ce Ne-a fost făcută la serbarea de azi dimineață din partea Universității Române din Cernăuți. Este încă vie în mintea și inima Mea amintirea zilelor frumoase ce am petrecut în luna mai în mijlocul noilor Mei supuși de pe pământul acesta, presărat cu urmele vechii stăpâniri moldovenești din timpurile Slăviților Voievozi care au fost fala istoriei naționale. Vă puteți deci închipui cu ce mare bucurie am venit astăzi pentru a prezida cu suflet românesc serbarea culturală menită a restatornici pentru vecie stăpânirea Românului asupra acestui frumos colț de țară care prin toată istoria lui este pământ românesc.

Față de acest pământ locuit de neamuri diferite, Universitatea are frumoasa și înalta menire de a întruni ceea ce era separat, de a netezi asperitățile răspândind cu aceeași căldură razele ei binefăcătoare asupra tuturor, căci ce legături pot fi mai puternice decât adăpostirea tuturor fiilor aceleiași țări sub același acoperământ, fără deosebire de neam și lege, adăpându-se la același izvor de știință, muncind pentru același scop înalt: binele obștesc. Fie ca tânăra Universitate română să-și întindă lumina ei, iubirea adevărului și dragostea de patrie peste tot ținutul acesta, în toate părțile, de la palatele bogaților până la coliba țăranului, și să contribuie și ea, prin acțiunea sa culturală, ca să se resimtă toți locuitorii din acest ținut al fagilor ca frați născuți din aceeași mamă, scumpa noastră Patrie Română.

Din vorbirile de azi dimineață am dobândit convingerea că atât profesorii cât și studențimea, înțelegând acest rol de înfrățire, își vor pune toată râvna patriotică, tot sufletul lor cald de dascăl și tot entuziasmul tinereții în această nobilă misiune.

Viitorul se deschide deci înaintea voastră în culori vesele și să dea Domnul ca opera începută astăzi să fie binecuvântată de generațiunile ce vor urma.

Cu aceeași fermă convingere ridic paharul Meu pentru propășirea Universității din Cernăuți și a tuturor membrilor ei!"(188)

În aceeași zi, 24 octombrie 1920, regele Ferdinand I a participat și la Congresul Studentesc din Cernăuți, unde a rostit o scurtă cuvântare:

„Cu o vie plăcere și adevărată bucurie mă găsesc astăzi în mijlocul studențimei, căci îmi amintesc anii mei de tinerețe când și eu am fost student, participând cu entuziasmul tinereții la viața studențească, la viața aceasta frumoasă, care este bazată pe sentimentul de prietenie și în care se cultivă frumosul și adevărul, iubirea aproapelui și, înainte de toate, dragostea de țară.

Multe s-au spus asupra asociațiilor studențești și multe s-au criticat; ei bine, prin ele se împinge tineretul la studii serioase și, astfel, ele sunt o școală a disciplinei și izvorul unei statornice prietenii care se leagă între confrăți în tinerețe și dăinuiește până la adânci bătrânețe.

Știu că așa a fost întotdeauna în cercurile studențești ale Universității din Cernăuți și tot astfel să fie și în viitor, aceasta este urarea ce v-o aduc azi din adâncul inimii. Și pentru a da o mai mare tărie acestei urări, să o confirmăm prin obiceiul studențesc:

Ad exercitum...(indescifrabil-nn)...”(189)

În evoluția vieții politice din România, impactul introducerii votului universal, datorită lipsei de experiență politică a maselor de votanți, a fost relativ puțin important. Vechiul sistem al rotației la guvernare a continuat să funcționeze parțial, dar, în vizorul vieții politice, au intrat noi actori, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp, ne referim la: Partidul Țărănesc, Partidul Național Român din Transilvania, Partidul Poporului, Partidul Conservator Democrat-Unionist, Partidul Național-Democrat, Partidul Social-Democrat, ș.a.

Între reprezentanții acestor organizații și curente politice existau numeroase controverse și diferențe de interese, nu atât din punct de vedere doctrinar, cât, mai ales, din punct de vedere economic, lupta politică dintre ele pentru putere afectând evoluția spre un sistem democratic-parlamentar și înfăptuirea unei unități de acțiune pentru înfăptuirea obiectivelor majore ale națiunii noastre. În acest furtunos context politic s-a produs primul atentat politic cu bombă de la noi.

În jurnalul său, regina Maria menționa: „Miercuri, 8 decembrie 1920. Această zi a fost tulburată de un oribil atentat în Senat, în care episcopul ardelean Radu a fost ucis (el era episcopul care ne-a primit în marea sa casă din Oradea Mare), iar sârmanul Dimitrie Grecianu a fost rănit îngrozitor, așa că nu se știe dacă va putea fi salvat. Generalul Coandă a fost rănit în mai multe locuri – superficial însă. Norocul a fost că majoritatea adunării întârziase – sau că mașinăria infernală a acționat înaintea momentului prevăzut, oricum, clădirea era aproape goală. Desigur că acest lucru a produs o consternare în oraș. Nando s-a dus imediat la spitalul unde fusese transportat Grecianu. I se scosese proiectilul care-i zdrobise coastele și-i perforase plămânii, dar era, de asemenea, zdrobit. Nu se știe deloc asupra cui fusese îndreptat acest atentat mișelesc sau de ce, sau pe cine anume voiau să distrugă. Fără îndoială, așa cum se întâmplă întotdeauna a fost doborât cel mai bun și mai decent dintre toți, și în același timp cel mai inofensiv.”(190)

În acest atentat a murit, pe loc, senatorul Dimitrie Radu – episcop de Oradea Mare - și au fost răniți ministrul Justiției – Dimitrie Grecianu, președintele Sfatului Negustorilor – Spirea Gheorghiu și generalul Constantin Coandă – președintele Senatului, ciuruit de 58 de schije de mici dimensiuni.

În ziarul Adevărul din 9 decembrie 1920 putem citi că: „În momentul exploziei, senatorii, aflați pe culoare tocmai erau chemați la ședință. Din incintă se desprind, îndreptându-se spre banca ministerială, domnii Grecianu și Văleanu; domnul general Coandă, președintele Senatului, urca spre fotoliul prezidențial. În acel moment, o detunătură îngrozitoare răsună în incintă, cutremurând zidurile și aruncând în aer câteva pupitre.

O panică neînchipuită se produce, țipete și strigăte de salvare răsună, în vreme ce într-un lac de sânge, doi senatori sunt scoși afară”.

Cei răniți au fost duși imediat la spital. După 24 de ore a încetat din viață ministrul Dimitrie Grecianu, iar după o săptămână, Spirea Gheorghiu, generalul Constantin Coandă fiind nevoit să petreacă următoarele șase săptămâni pe patul spitalului.

Bineînțeles că regele Ferdinand I a fost profund afectat de acest atentat, după cum se poate constata și din răspunsul său la adresa Senatului din 23 decembrie 1920:

„Domnule Vicepreședinte,

Domnilor Senatori,

Din adâncul sufletului vă mulțumesc pentru sentimentele de credință și devotament ce-Mi aduceți din partea Senatului. Cu deosebire sunt recunoscător pentru modul călduros cu care v-ați exprimat partea ce Senatul român a luat parte la bucuria Familiei Mele cu prilejul logodnei celor două vlăstare ale Dinastiei Mele, născute și crescute pe binecuvântatul pământ al României. Căsătoria apropiată a prea iubitului Meu fiu, Moștenitorul Tronului, asigură pentru viitor continuitatea Dinastiei, care legându-și soarta și aspirațiunile sale cu soarta și năzuințele țării constituie în viața Statului ideea statorniciei și stâlpul împrejurul căruia bărbății patrioți se adună în vremuri de încercare.

Adânc îndurerat aduc omagiul Meu memoriei victimelor a căror pierdere o plâng împreună cu Domniile-Voastre, în urma odiosului atentat săvârșit de niște minți rătăcite. Sunt sigur că reprezentanții poporului român, popor de ordine, care a fost întotdeauna însuflețit de dragostea față de Patrie și Tron, vor și

să facă zid de apărare împotriva tulburărilor care ținesc la zdruncinarea temeliiilor de ordine fără de care un stat nu poate exista.

Domnule Vicepreședinte,
Domnilor Senatori,

Cu vie satisfacție constat că Senatul este adânc pătruns de greutatea sarcinilor ce timpurile actuale cer de la reprezentanții națiunii și că sunteți însuflețiți de voința nestrămutată de a conlucra din toate puterile la marea operă de refacere a cărei împlinire numai poate asigura României locul la care are drept după jertfele îndurate și rolul ce a jucat în marea luptă pentru dreptate și întregire.

Astăzi, prin confirmarea de către Marile Puteri a drepturilor noastre istorice asupra Basarabiei, unită cu noi prin voința poporului basarabean, hotarele noastre sunt pentru veci stabilite; ne putem deci consacra toată munca noastră operelor pașnice.

Multe și grele probleme stau înaintea Domniilor-Voastre și cer o dezlegare chibzuită și trainică.

Nu mă îndoiesc că pentru rezolvarea definitivă a reformei agrare, așteptată cu nerăbdare de populațiunea țărănească în tot cuprinsul României întregite, veți pune toată inima și toată experiența Voastră în serviciul Țării, spre a-i da o soluție bazată pe principiile de dreptate și echitate.

Cu nu mai puțină sollicitudine veți examina și discuta chestiunile tot așa de importante ale organizării muncii, stabilind baze trainice, care, asigurând progresul social, vor forma condiția de căpetenie pentru viitorul nostru, ca un stat mare și bazat pe temeuri sociale sănătoase.

Strâns legată cu aceste probleme ca și cu reforma electorală trebuie să pășească dezvoltarea învățământului, pentru ca pe o parte numărul neștiutorilor de carte să se împușineze cât mai mult, iar pe de altă parte prin înmulțirea școalelor speciale țărănimea să se poată pregăti pentru noua viață economică a României, pe calea unei agriculturi perfecționate și a îmbrățișării meseriilor și industriei naționale. Numai așa reforma agrară, împreună cu organizarea muncii, își vor îndelini întreaga lor menire pentru bogăția Țării și întărirea Statului.

Dar, mai presus de toate, măsuri pentru înlesnirea și intensificarea transporturilor, pentru regularea finanțelor și stabilirea unui buget echilibrat trebuie să fie obiectul preocupărilor D-voastră împreună cu guvernul Meu. Căci orice întârziere în îmbunătățirea transporturilor și a finanțelor Țării poate aduce cele mai grave zdruncinări în viața economică a Statului și a tuturor cetățenilor.

Domnule Vicepreședinte,
Domnilor Senatori,

Marea operă de refacere și de consolidare nu se va putea realiza în folosul Țării, dacă străduințele noastre nu vor fi animate de un soirit nou și de dragostea de muncă care împinge pe toți fiii acestei Țări să pună toate silințele, toată experiența, toată știința și, mai presus de toate, întreaga lor iubire de neam și Țară în serviciul binelui obștesc. A trecut timpul vorbelor și a sunat ceasul să se traducă vorbele în fapte; poporul, care nădăjduiește de la reprezentanții săi o operă de însănătoșire și consolidare socială, pe baza ideii dreptății pentru toți, are dreptul să ceară de la toate clasele și de la toate forțele ca să muncească numai pentru scopul unic de a reface, de a înălța la o stare cât de înfloritoare iubita noastră Patrie și, în această muncă, nici o energie nu este de prisos. Cu mare mulțumire văd că Senatul este pătruns de aceste idei.

Sunt cinci ani de când am spus într-un ceas solemn că voi fi un bun Român, și voi fi până la sfârșitul Meu; căci în inima Mea nu este un sentiment mai tare decât iubirea de Țară, de aceea am dreptul să vă spun azi D-Voastre și tuturor fiilor aceste țări: puneți la o parte certurile, sfârșiți cu dezbinările, fiți buni Români!

Încă odată vă mulțumesc pentru urările bune ce Ne aduceți Reginei, Mie și Familiei Mele și vă doresc tuturor spor la muncă pentru îndreptarea și înălțarea scumpei noastre Românie. "(191)

În acele momente conducerea politică a țării se confrunta cu o serie de probleme foarte dificile, care cerea măsuri grabnice de rezolvare.

Ca urmare a cercetărilor judiciare efectuate s-a constatat că autorii atentatului de la Senat au fost membrii unui mic grup de extremă stângă, din Partidul Socialist, condus de Alexandru Constantinescu. Bomba, artizanală, a fost fabricată și amplasată în sala de ședințe de Max Goldstein, Saul Oasis și Leon Liechtblau. Această acțiune a lor a fost încă un argument pentru compromiterea mișcării comuniste, care încerca să se infiltreze și în țara noastră.

Ca atare, era nevoie și în România de un guvern puternic, care să asigure traversarea în condiții cât de cât decente a acestor momente de criză. După cum preciza și istoricul Florin Constantiniu: "Omul providențial a fost atunci generalul Averescu. Capitalul său de popularitate a fost un adevărat stăvilor de care s-au spulberat talazurile revoluționare. Devenit prim-ministru în martie 1920, el a rezistat grevei generale din octombrie 1920, punându-i capăt prin mijloace dure (la 21 octombrie, a doua zi după declanșarea ei, au fost

arestați liderii sindical și cei ai Partidului Socialist), iar la 17 iulie 1921 a fost adoptată legea pentru definitivarea reformei agrare în Vechiul Regat, începutul fiind făcut, în prezența generalului, la Gurbănești-Ilfov. Într-o țară cu o populație rurală atât de numeroasă ca România, agitația de stânga nu mai avea nici o șansă de îndată ce setea de pământ a țăranului era – fie și temporar – astâmpărată. Omul tranșelor, părintele soldaților se dovedea, odată pacea revenită, și părintele țăranilor. România datorează generalului Averescu un Mărăști social și politic, în 1920-1921, în înțelesul că prin persoana sa, generalul Averescu a blocat curente de stânga și extrema-stângă”.(192)

